

भा.कृ.अनु.प.—केंद्रीय कापूस संशोधन संस्था, नागपूर
कापसाच्या लागवडीसाठी ४ ते १० जुलै २०१६ या कालावधीसाठी आठवडी सल्ला

“हा सल्ला राज्यातील कृषी विद्यापीठाकडून प्राप्त माहितीवर आधारित आहे”

हवामानासंबंधी सल्ला

दिनांक	जुलै मधील पाऊस (मि.मी मध्ये)							सल्ला
	४	५	६	७	८	९	१०	
महाराष्ट्र								
नागपूर	९	१३	९	८	२२	२१	११	आता राज्यात सर्वत्र पाऊस झालेला आहे. महाराष्ट्रातील कापसाचे पीक घेणाऱ्या सर्व जिल्ह्यात पेरणीला पुरेसा होईल ऐवढा पाऊस झालेला आहे. मागील आठवड्यात किंवा या आठवड्यात पेरणी केलेल्या कापसाचे पीक फायद्यात राहणार आहे कारण राज्यात सर्वत्र चांगल्या पावसाचा अंदाज वर्तविण्यात येत आहे. पाणी साठविण्याचे उपाय ताबडतोब करणे गरजेचे आहे. सुरूवातीला पेरणी झालेल्या पिकासाठी पाण्याचा योग्य निचरा होणे गरजेचे आहे. अशा परिस्थितीमध्ये ज्या पिकांची लागण सरी आणि वरंभा किंवा रूंद वरंभ्यावर केली आहे त्यांच्यासाठी फायदेशीर आहे. महाराष्ट्रामध्ये चांगल्या पावसाचा अंदाज व्यक्त केल्यामुळे अशा स्थितीत बीटी कापाच्या अनेक संकरीत वाणांची चांगली वाढ होण्याची शक्यता आहे. कमी ते मध्यम कालावधीच्या संकरीत वाणांची ९० x ३० सेंमी अंतरावर सऱ्यावरती कोरडवाहू आणि बागायती क्षेत्रामध्ये लागण केल्यास कापसाची वाढ चांगली होते पाण्याची सोय नसल्यास जास्त कालावधीच्या वाणांची संकरीत वाणांची लागण करणे टाळावे. कमी कालावधीच्या वाणास फुलेऱ्यावस्थेत आणि बोंडावस्थेत मुबलक ओलावा मिळतो तसेच बोंडावस्थेच्या प्रार्दुभावातून सुटका होते. दाट पेरणीपध्दतीने लागवड केल्यास कमी कालावधीच्या १४०-१६० दिवसात येणारी वाणे (एनएच ६१५, पी.के.व्ही. ०८१, सुरज, एलआरके ५१६, फुले धन्वंतरी इत्यादी) ची लागण करावी. जर या वाणांची पेरणी दाट पेरणी पध्दतीने ६० x १० सेंमी अंतरावर (फुले धन्वंतरी ४५ x १० सेंमी) अंतरावर लागण केल्यास कापसाच्या पिकांची दुष्काळाच्या ताणातून आणि बोंडावस्थेच्या प्रार्दुभावापासून सुटका होईल. बागायती क्षेत्रामध्ये मध्यम ते
वर्धा	२७	१८	६	५	४	१२	१३	
चंद्रपूर	१३	१८	८	५	६	७	१९	
यवतमाळ	४	२३	८	४	३	९	१८	
अमरावती	१०	२३	६	४	२८	३८	१९	
अकोला	१६	२३	७	३	१	१४	८	
बुलढाणा	४	१९	१०	३	७	१३	२०	
परभणी	०	२०	८	४	०	७	४	
नांदेड	०	२२	१०	५	३	८	१०	
बीड	१	५	६	५	०	०	४	
वाशिम	१	२४	७	४	५	१०	५	
धुळे	९	६	११	६	६	३०	५२	
जळगांव	१५	२३	१९	३	८	३९	५२	
जालना	१	१५	३	४	०	०	४	
औरंगाबाद	६	१०	१२	११	६	१३	३३	

जास्त कालावधीच्या वाणांची किंवा बीटी संकरीत वाणांची लागण करावी. गुलाबी बोंडअळीचे नियंत्रण करण्यासाठी उपाय करणे गरजेचे आहे. कोरडवाहू भागात सरीवर विशेषतः दाट पेरणी पध्दत अतिशय पसंत केली जाते. पहिल्या पावसानंतर लगेच चांगले कुजलेले शेणखत किंवा कंपोस्ट खत ०५ ते १० टन प्रति हेक्टर या प्रमाणात मातीत मिसळावे. अन्नद्रव्यांचे शोषण वाढविण्यासाठी कापसाच्या बियाण्यास अॅझेटोबॅक्टर आणि पीएसबी जीवाणू संवर्धनाची प्रत्येक २५ ग्रॅम प्रति किलो बियाणे या प्रमाणात मिसळावे. रस शोषणाच्या किडीपासून संरक्षण होण्यासाठी मुबलक प्रमाणात नत्र आणि स्फुरद व पालाश यांची मात्रा देण्यात यावी. पेरणीच्या वेळेस सुरूवातीला नत्राची अर्धी मात्रा दयावी व उरलेली फुल येण्याच्या अवस्थेत पिकाला देण्यात यावी त्यामुळे उत्पादन वाढते आणि किडीचे योग्य व्यवस्थापन होते. खतांची मात्रा प्रति एकर याप्रमाणे देण्यात यावी. कोरडवाहू क्षेत्रासाठी ८०-१०० किलो सुपर फॉस्फेट + २० किलो युरिया + २० किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश सुरूवातीला (पेरणीला किंवा पेरणीनंतर २० दिवसांनी) तसेच २० किलो युरिया फुलोच्यावस्थेत (४५-५० दिवस पेरणीनंतर) आणि २५ किलो युरिया पेरणीनंतर ७० दिवसांनी देण्यात यावा. बागायती कापसासाठी १००-१२० किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट + २५ किलो युरिया + ३० किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश सुरूवातीला (पेरणीला किंवा पेरणीनंतर २० दिवसांनी) तसेच २५ किलो युरिया फुलोच्यावस्थेत (पेरणीनंतर ४५-५० दिवसांनी) आणि २५ किलो युरिया पेरणीनंतर ७० दिवसांनी देण्यात यावा. अकोल्यामध्ये लवकर पेरणी झालेला कापूस पात्यावस्थेत आहे. काही ठिकाणी कापसाची पेरणी अजून चालू आहे. मान्सूनपूर्वी पेरणी झालेल्या कापसावरती रस शोषणाच्या किडींचा आणि लाल्याचा प्रारुंभाव आढळून आला आहे.

आख्यायिक

पाऊस (मि.मी. मध्ये)	< ५	५-२०	२०-५०	५०-८०	> ८०

संदर्भ:- http://nwp.imd.gov.in/bias/dist_fcst.htm
<http://www.accuweather.com/en/in/india-weather>